

CONCLUZIILE evaluării criteriilor și nivelului de transparență ale autorităților administrației publice locale de nivelul al doilea din Moldova în anul 2016

Criteriile de transparență

Autoritățile administrației publice locale de nivelul II au fost evaluate și clasate în nouă criterii de transparență. Criteriile evaluate cuprind competențele și obligațiile cu care sunt investite în mod legal autoritățile publice locale (*de exemplu: participarea în procesul decizional*), cât și domeniile considerate importante pentru o bună guvernare (*de exemplu: etica, conflictul de interese*). Rezultatele se bazează pe datele accesibile publicului, ușor măsurabile și verificabile. Punctajul maxim pentru administrația unui raion, incluzând toate criteriile, constituie **100 de puncte**.

Criteriile de transparență		Ponderea în %
I	Accesul la informație	16
II	Participarea în procesul decizional	32
III	Achizițiile publice	12
IV	Administrarea proprietății publice	7
V	Bugetarea	12
VI	Resursele umane	5
VII	Etica profesională și conflictul de interese	6
VIII	Serviciile sociale	4
IX	Investițiile, întreprinderile municipale și participarea în societățile comerciale	6

Clasament și clase

Clasamentul general a unei autorități locale de nivelul II variază de la 0% (cel mai slab) până la 100% (cel mai bun). Pentru o comparație mai rapidă, autoritățile raionale au fost clasificate în conformitate cu următoarea scară graduală:

Clasa	%
A+	80 - 100
A	75 - 79
A-	70 - 74
B+	65 - 69
B	60 - 64
B-	55 - 59
C+	50 - 54
C	45 - 49
C-	40 - 44
D+	35 - 39

I. ACCESUL LA INFORMAȚIE

Unul din instrumentele utilizate de autoritățile publice pentru asigurarea transparenței și accesul la datele guvernamentale cu caracter public îl reprezintă portalurile web guvernamentale, unde plasează informații relevante despre activitatea lor. Lipsa acestui instrument, fie neutilizarea lui, duce la diminuarea nivelului de transparență în activitatea autorității publice locale de nivelul al doilea.

Toate 32 de autorități publice raionale monitorizate au pagini web oficiale destinate pentru reflectarea activității administrației publice locale și informarea cetățenilor despre chestiunile publice. În prezent, doar pagina web a raionului Florești se află în reconstrucție și nu poate fi accesată.

În scopul facilitării accesului părților interesate la informația privind procesul de elaborare și adoptare a deciziilor de către autoritatea publică, pe pagina web oficială a acesteia trebuie create compartimente dedicate transparenței decizionale. În rezultatul analizei s-a constatat că **59,4% din autorități raionale au pe pagina web compartimente dedicate transparenței decizionale, 28,1% nu au astfel de secțiuni web**, iar 12,5% din paginile web ce aveau astfel de compartimente, nu erau completate și nu conțineau toate informațiile cerute de legislație.

Circa 31,2% din paginile web ale autorităților administrației publice locale conțin informații privind datele de contact și programul de lucru al președintelui, vicepreședinților, aparatul președintelui raionului, subdiviziunilor consiliului raional și secretarului consiliului raional, cu indicarea zilelor și orelor de audiență a președintelui, vicepreședinților raionului și secretarului consiliului. Doar trei administrații raionale nu au pe paginile web astfel de informații, iar 59,4% din paginile web conțin doar parțial astfel de informații.

Nouă administrații raionale (28,1%) nu indică pe pagina lor oficială lista, adresa și datele de contact ale instituțiilor raionale înființate de unitatea administrativ-teritorială și serviciilor desconcentrate ce activează în unitatea administrativ-teritorială.

Mai bine stau raioanele în ce privește publicarea pe site-ul oficial a numelor și afilierea politică a consilierilor raionali, fiind respectate aceste cerințe de 29 din ele (90,6%).

Nu întotdeauna administrația publică aduce la cunoștința cetățenilor anunțul despre desfășurarea ședinței publice (cu cel puțin 10 zile înaintea ședințelor ordinare și cu cel puțin trei zile înaintea celor extraordinare). Anunțul respectiv nu este comunicat de 15,6% din administrațiile raionale (cinci), parțial este adus la cunoștință de 18 raioane (56,3%) și **doar nouă administrații raionale (28,1%) anunță cetățenii despre desfășurarea ședințelor publice**. La fel, nu întotdeauna anunțurile cuprind data, ora, locul desfășurării ședinței și ordinea de zi a acesteia. Aceste date nu sunt publicate de către 11 autorități publice raionale (34,4%), care au comunicat astfel de anunțuri.

În anul 2016, **10 autorități publice raionale (31,2%) nu au adus la cunoștința publicului proiectele de decizii/dispoziții și materialele aferente acestora până la ședința autorității publice**, iar 15 administrații (46,9%) parțial au adus la cunoștință astfel de documente. Acest fapt a limitat dreptul și posibilitatea cetățenilor de a cunoaște conținutul proiectelor de acte ce au fost discutate în ședințele autorităților administrației publice raionale. **Numai șapte autorități publice raionale (21,9%) au respectat în totalitate aceste cerințe**.

Deoarece tehnologiile informaționale au evoluat rapid și s-au dezvoltat foarte mult, iar legislația Republicii Moldova permite cetățenilor să adreseze petiții/cereri și în formă electronică, am analizat dacă există pe paginile web ale administrațiilor publice raionale un instrument online, care permite publicului să depună și să urmărească reclamațiile/cererile lor. În mare parte paginile web ale consiliilor raionale nu conțin un astfel de instrument. Totuși, 59,4% din aceste pagini conțin anumite rubrici (formular de completare online) pentru adresarea mesajelor, de obicei președintelui raionului.

În analiza efectuată, o atenție sporită a fost acordată modului de respectare a legislației privind accesul la informație de către administrațiile locale. Reieșind din prevederile Legii nr.982 din 11.05.2000 privind

accesul la informație, persoanele fizice și juridice au dreptul de a solicita, în baza unei cereri scrise, orice informație, cu excepțiile stabilite de legislație, aflate în posesia autorităților publice locale. Cererile respective vor fi examinate și satisfăcute de funcționarii publici responsabili de furnizarea informațiilor. Informațiile, documentele solicitate vor fi puse la dispoziția solicitantului din momentul în care vor fi disponibile pentru a fi furnizate, dar nu mai târziu de 15 zile lucrătoare de la data înregistrării cererii de acces la informație. Acest termen poate fi prelungit cu cinci zile lucrătoare de către conducătorul instituției publice dacă: a) cererea se referă la un volum foarte mare de informații care necesită selectarea lor; b) sunt necesare consultații suplimentare pentru a satisface cererea.

IDIS „Viitorul” a înaintat în adresa raioanelor monitorizate 32 de chestionare, cu solicitarea mai multor informații publice. Aceste chestionare pot fi considerate drept cereri scrise și se supun prevederilor Legii privind accesul la informație. Prin urmare, 24 de autorități raionale (75%) au răspuns la chestionar, iar opt autorități (25%) nu au răspuns.

Totodată, la inițiativa IDIS „Viitorul”, o persoană fizică terță a înaintat 32 de cereri către administrațiile publice raionale, prin care s-a solicitat o anumită informație publică (numărul total al persoanelor angajate în anul 2016 în posturile vacante din aparatul președintelui și din subdiviziunile consiliului raional). Ca rezultat, 27 de consilii raionale (84,4%) au răspuns la cerere și au pus la dispoziție informația solicitată, iar cinci consilii raionale nu au răspuns la cererea petiționarului.

Administrațiile raionale au fost punctate în dependență de răspunsul la aceste două solicitări și anume: a) dacă autoritatea publică locală de nivelul al doilea a completat chestionarul IDIS „Viitorul” și a răspuns la cererea privind accesul la informație, era notată cu opt puncte; b) dacă autoritatea publică locală de nivelul al doilea răspundea doar la chestionar, fie doar la cererea privind accesul la informație, era notată cu patru puncte; c) dacă autoritatea raională nu răspundea la nicio solicitare, obținea 0 puncte.

În acest sens, notăm că **21 de autorități raionale (65,6%) au respectat în totalitate cerințele Legii privind accesul la informație**, nouă raioane (28,1%) parțial au respectat aceste cerințe, iar două (6,3%) din administrațiile raionale nu au furnizat nici o informație publică solicitată.

Rezumând cele constatate, notăm că **cele mai bune exemple la criteriul „Acces la informație”, în care au fost evaluați opt indicatori, inclusiv respectarea Legii privind accesul la informație, sunt administrațiile publice raionale din Strășeni, Ștefan Vodă și Sângerei**, care au acumulat la acest criteriu 15 puncte din 16 maxim posibile.

II. PARTICIPAREA ÎN PROCESUL DECIZIONAL

Principiile buneii guvernări implică respectarea transparenței în elaborarea și adoptarea actelor normative. **Deciziile pregătite și adoptate într-o manieră transparentă și participativă se bucură de susținerea societății și au șanse sporite de a servi interesul public.**

Analiza efectuată ne arată că din cele 32 de raioane, **doar Consiliul raional Strășeni a organizat consultări publice pentru toate proiectele de decizii, cu plasarea anunțului privind organizarea consultărilor publice pe pagina web.** Totodată, am constatat că 15 raioane (46,9%) nu au organizat consultări publice, iar 16 autorități raionale (50%) au organizat în anul 2016 parțial, doar în unele situații limitate, consultări publice pentru proiectele de decizii/dispoziții. În mare parte, autoritățile publice raionale au indicat în chestionare că au anunțat populația despre organizarea consultărilor publice prin plasarea anunțului pe panoul informativ și mai rar pe pagina web. Totuși, anunțarea pe panoul informativ nu asigură posibilitatea deplină de participare a părților interesate la procesul decizional.

Deși șapte autorități raionale au menționat în chestionare că autoritatea publică a întocmit și publicat sinteze a recomandărilor recepționate în cazul organizării consultărilor publice, astfel de **sinteze a recomandărilor lipsesc pe paginile web.** La fel, nu cunoaștem dacă aceste sinteze cuprind motivația autorităților publice de acceptare sau respingere a recomandărilor.

În ce privește crearea de către autoritățile publice a consiliilor consultative, grupurilor de lucru permanente sau grupurilor de lucru ad-hoc care participă la procesul decizional, **nicio administrație publică raională nu are pe web informații despre crearea unor mecanisme instituționalizate de cooperare și parteneriat între autoritățile publice și societatea civilă.** Utilizarea acestor mecanisme în procesul decizional este una dintre cele mai eficiente metode de consultare în probleme de politici publice aflate pe agenda instituțională. În cadrul grupurilor de lucru și consiliilor consultative, formate din reprezentanți ai diverșilor actori interesați și ai administrației publice, sunt discutate și analizate teme concrete, care fac obiectul unei decizii publice, sunt dezvoltate mai multe abordări, definite pozițiile și opiniile factorilor interesați, precum și identificate soluțiile cele mai bune.

Majoritatea autorităților publice raionale, 28 la număr sau 87,5% din toate consiliile raionale nu au elaborat, aprobat și adus la cunoștință regulile interne de informare, consultare și participare în procesul de elaborare și adoptare a deciziilor. Această obligație a fost realizată doar de administrațiile din raioanele Cahul, Fălești, Ungheni și Strășeni.

Totodată, fiecare autoritate publică este obligată să își desemneze și să instruiască coordonatorul procesului de consultare publică, care este responsabil de asigurarea transparenței procesului decizional din autoritatea respectivă. Spre regret, această obligație este realizată în plină măsură doar de către administrația raionului Strășeni.

Autoritățile administrației publice raionale sunt restanțiere la întocmirea și aducerea la cunoștința publicului a rapoartelor privind transparența în procesul decizional. **Doar opt consilii raionale (25%) au plasat pe web Raportul de transparență pentru anul 2016: Cahul, Cimișlia, Edineț, Fălești, Râșcani, Ștefan Vodă, Strășeni și Telenești.**

O situație mai bună se atestă în asigurarea participării persoanelor interesate la ședințele publice. Astfel, cu excepția a opt autorități publice raionale, restul **24 de autorități asigură posibilitatea publicului de a participa la toate ședințele consiliului raional.** La fel, în mare parte, cu excepția a 12 raioane, publicului îi poate fi acordat cuvântul în timpul ședinței consiliului raional la orice punct (subiect) de pe ordinea de zi, înainte de vot, chiar și fără aprobarea prealabilă de către consilieri. Totodată, **pentru cetățenii din zece raioane este dificil de a participa la toate ședințele comisiilor de specialitate ale consiliului raional.**

Actualmente, în mai multe localități din țară au fost implementate proiecte privind dotarea sălilor de ședințe cu echipamente necesare pentru a înregistra video/audio ședințele consiliului raional, a le transmite online pe internet și a le stoca în arhiva paginii web. În acest sens, am constatat lipsa oricărei informații despre posibilitatea publicului să urmărească în direct ședințele publice ale consiliului raional în regim online pe net. Totodată, administrațiile raionale nu au postat pe pagina web înregistrările video/audio de la ședințele consiliului din ultimii doi ani. Trebuie să menționăm că, deși pe pagina oficială nu sunt astfel de înregistrări, unele ședințe din anul 2016, doar ale consiliului raional Telenești, cetățenii le pot găsi pe pagina web www.youtube.com.

Autoritățile publice locale de nivelul al doilea trebuie să asigure accesul la deciziile adoptate prin publicarea acestora în modul stabilit de lege. Notăm un grad major de realizare a obligației autorității publice locale de informare a publicului referitor la deciziile adoptate (59,4% / 19 consilii raionale). Desigur, notăm și existența cazurilor când deciziile adoptate sunt comunicate cetățenilor în mod selectiv (9,4% / trei consilii raionale) sau nu sunt publicate deloc (31,2% / 10 consilii raionale). Cu toate acestea, plasarea deciziilor pe panoul informativ nu asigură pe deplin informarea publicului referitor la deciziile adoptate.

Un criteriu nou de transparență inclus în prezentul raport de monitorizare se referă la publicarea de către autoritățile publice locale a actelor sale în Registrul actelor locale - www.actelocale.md. Registrul este un serviciu electronic public gratuit, care oferă o bază de date centralizată privind actele adoptate de toate autoritățile publice locale din Republica Moldova, indiferent de nivelul acestora (proiect realizat de USAID/BIZTAR). Prin amendarea Legii privind administrația publică locală nr.436/2006 și altor acte

legislative (Legea nr.161/2016 pentru modificarea și completarea unor acte legislative), din data de 28.10.2018 toate autoritățile administrației publice locale vor fi obligate să-și publice actele în „Registrul de Stat al Actelor Locale”. Acest sistem informațional centralizat al actelor locale va fi creat pe baza platformei existente www.actelocale.md. Scopul final este de a spori transparența în procesul decizional și a facilita accesul cetățenilor la informațiile cu caracter public. Din păcate, pe portalul web www.actelocale.md nu există decizii publicate de consiliile raionale în anul 2016.

Concluzionând cele constatate, notăm că **cele mai bune exemple de participare în procesul decizional le reprezintă autoritățile publice: ale raionului Strășeni**, care a acumulat la acest criteriu 22 puncte din 32 maxim posibil; ale raioanelor **Soroca** cu 16 puncte și **Fălești** cu un punctaj de 14,5.

III. ACHIZIȚIILE PUBLICE

Domeniul achizițiilor publice este vulnerabil diverselor scheme de aranjare și fraudare a contractelor de achiziții publice, realizate prin acte de corupție sau prin conflict de interese din partea autorității contractante. Pornind de la faptul că achizițiile publice presupun utilizarea banilor publici, iar lucrările, serviciile prestate și bunurile procurate sunt în interes public, se impune o transparență maximă a procedurilor și rezultatelor achizițiilor publice.

Este necesar de a sublinia faptul că autoritățile administrației publice raionale, potrivit cerințelor legale, publică un șir de informații despre achizițiile publice în Buletinul Achizițiilor Publice, administrat de Agenția Achiziții Publice. Însă, nu orice persoană are acces la acest Buletin, deoarece de la 1 ianuarie 2015 Buletinului Achizițiilor Publice se editează exclusiv în format electronic, iar doritorii trebuie să se aboneze la el contra unei sume bănești. Totodată, notăm că în sistemul informațional automatizat Registrul de Stat al Achizițiilor Publice (SIA RSAP) cetățenii nu pot vedea întreg procesul de derulare a unei proceduri de achiziție publică: de la anunțurile de participare, publicarea documentației de atribuire, anunțurilor de atribuire. La fel, potrivit cerințelor legale, grupul de lucru va asigura monitorizarea executării contractelor de achiziție publică, întocmind rapoarte în acest sens, trimestrial/semestrial și anual. Rapoartele respective, care vor include în mod obligatoriu informații cu privire la etapa de executare a obligațiilor contractuale, cauzele neexecutării, reclamațiile înaintate și sancțiunile aplicate, mențiuni cu privire la calitatea executării contractului etc., vor fi plasate pe pagina web a autorității contractante, iar în lipsa acesteia pe pagina oficială a autorității centrale căreia i se subordonează sau a autorităților administrației publice locale de nivelul al doilea.

De aceea, este important ca paginile web ale administrațiilor raionale să conțină informații despre procedurile și rezultatele achizițiilor publice.

Din analiza efectuată constatăm că la etapele de planificare a procedurilor de achiziții publice, administrațiile raionale dau dovadă de o anumită deschidere. Astfel, **trei administrații raionale (Fălești, Ungheni și Orhei) au adus la cunoștință publică prin intermediul paginilor web anunțurile de intenție (planurile de achiziții publice)**. În ce privește anunțurile de participare, 21 de administrații raionale, parțial, le aduc la cunoștință, prin intermediul panoului informativ, alte modalități și uneori prin pagina web.

Deși legislația obligă autoritățile contractante să publice pe web documentația de atribuire, nicio administrație raională nu a publicat pe pagina web documentația de atribuire.

În ce privește aducerea la cunoștință publică a anunțurilor de atribuire (rezultatele achizițiilor publice), 15 raioane (46,9%), parțial, fac acest lucru prin aceleași modalități indicate mai sus și **doar două administrații raionale (Ungheni și Fălești) au publicat pe web anunțurile de atribuire pentru anul 2016**.

Marea majoritate a paginilor web analizate (93,8% / 30 raioane) nu conțin rapoarte de monitorizare a executării contractelor de achiziție publică și **doar pe paginile web ale raioanelor Orhei și Rezina găsim rapoarte de monitorizare a achizițiilor publice**.

Este important ca autoritățile publice raionale să publice contractele de achiziții publice pe paginile lor web, astfel ca și publicul larg să aibă posibilitatea să monitorizeze executarea acestora. La moment, aceste contracte nu sunt făcute public de administrațiile raionale. Din experiența și practica mai multor state, autoritățile publice locale publică pe web toate contractele de achiziții. Spre exemplu, localitățile din Slovacia sunt obligate să publice pe pagina lor web toate contractele de achiziții publice. Mai mult ca atât, cele mai transparente localități au implementat *motoare speciale de căutare* pe paginile lor web, prin intermediul cărora cetățenii pot ușor găsi un anumit contract după un șir de criterii, precum: data încheierii, denumirea agentului economic, suma, tipul produselor, serviciilor, lucrărilor etc.

În domeniul achizițiilor publice cele mai transparente raioane sunt Orhei, care a acumulat la acest criteriu 7,5 puncte din 12 maxim posibile, **Ungheni și Fălești**, care au acumulat fiecare câte șase puncte.

IV. ADMINISTRAREA PROPRIETĂȚII PUBLICE

Unul din cele mai vulnerabile domenii pentru autoritățile administrației publice locale îl reprezintă administrarea patrimoniului unităților administrativ-teritoriale (bunurile imobilele, terenurile). Acest fapt se datorează interesului sporit pentru acest patrimoniu și cadrului legal confuz, contradictoriu, lacunar, superficial, fapt ce dă posibilitate la interpretări abuzive.

Vânzarea/locățiunea/arenda bunurilor proprietate a unității administrativ-teritoriale se face, potrivit legii, prin licitație publică. Acest proces presupune mai multe etape, fiind monitorizate de noi doar faptul publicării pe pagina web de către administrațiile locale a anunțurilor privind desfășurarea licitațiilor și rezultatele acestor licitații publice.

În contextul dat, **nicio administrație publică raională nu publică pe pagina web anunțurile privind desfășurarea licitațiilor de vânzare/locățiune/arendă a bunurilor** proprietate a unității administrativ-teritoriale.

Circa 72% din autoritățile publice locale omit să aducă la cunoștință pe pagina web informațiile cu privire la rezultatele licitațiilor/concursurilor/negocierilor directe de vânzare/locățiune/arendă a bunurilor proprietate a unității administrativ-teritoriale. Parțial, aceste informații sunt aduse la cunoștința publicului, prin publicarea pe panoul informativ, de 28% din autorități publice locale.

Am considerat oportun de a analiza încă un indicator care are rolul de a spori transparența în administrarea patrimoniului public. Este vorba despre publicarea documentelor de politici privind dezvoltarea social-economică a raionului (strategii, prognoze, planuri, programe). Rezultatul analizei ne arată că 21 autorități publice raionale (65,6%) au publicat pe web astfel de documente de politici.

Rezumând cele constatate, notăm că **cele mai bune exemple privind transparența în administrarea proprietății publice sunt autoritățile publice raionale din Strășeni, Râșcani, Glodeni, Cimișlia, Cantemir și Cahul**, care au acumulat la acest criteriu 3,5 puncte din maximumul de șapte puncte.

V. BUGETAREA

Bugetele raionale sunt de importanță majoră atât pentru autorități, dar în egală măsură și pentru cetățenii simpli, calitatea vieții și confortul cărora e în directă dependență de deciziile planificării și executării bugetului. Ținând cont de importanța acestui document pentru dezvoltarea raionului în general, dar și pentru fiecare locuitor în parte, elaborarea și executarea bugetului trebuie să se facă în condiții de transparență maximă. Doar prin sporirea transparenței, finanțele publice vor fi utilizate eficient, iar nivelul corupției va fi diminuat.

Monitorizarea raioanelor ne arată că **trei administrații raionale (9,4%): Strășeni, Ștefan Vodă și Căușeni au utilizat pagina web pentru a supune consultărilor publice și aduce la cunoștința publicului proiectul**

de buget pentru anul 2017. Circa 43,7% (14 administrații) au postat pe web fie doar anunțul privind organizarea consultărilor publice, fără publicarea proiectului de buget, fie au postat anunțul și/sau proiectul, însă publicul a avut la dispoziție doar 1-4 zile pentru a veni cu recomandări. Patru administrații (12,5%) au utilizat alte modalități pentru a supune consultărilor publice și au aduce la cunoștința publicului proiectul de buget. Respectiv, 11 consilii raionale (34,4%) nu au realizat în nici un fel această obligație legală. Tot aici notăm, că doar în 13 consilii raionale (40,6%) la publicarea și consultarea proiectului de buget pentru anul 2017, acesta a inclus o descriere a tuturor elementelor (programe, subprograme și alte elemente ale bugetului), inclusiv o scurtă justificare pentru fiecare element în secțiunea de venituri și secțiunea de cheltuieli.

Este îmbucurător faptul că circa **71,9% din administrațiile raionale (23) au publicat pe web bugetul actual al unității administrativ-teritoriale pe anul 2017.** În același timp, am constatat că 13 raioane (40,6%) au publicat pe pagina web bugetele pentru cel puțin ultimii trei ani consecutivi (2015 - 2017). Plus la aceasta, **20 din administrațiile raionale (65,5%) au publicat pe web raporturile privind executarea bugetului anual pentru anul 2016.**

Rezumând cele constatate, notăm că **cele mai bune exemple privind transparența în planificarea, elaborarea, consultarea și executarea bugetului sunt autoritățile publice ale raionului Strășeni,** care a acumulat la acest criteriu 11 puncte din 12 maxim posibile, precum și administrațiile raionale **Soroca, Sângerei și Cimișlia,** care au acumulat câte 9,5 puncte fiecare.

VI. RESURSELE UMANE

Politica de promovare profesională și dezvoltare a resurselor umane în autoritățile administrației publice raionale are la bază principiul selectării și angajării cadrelor în serviciu pe baza de concurs și într-un mod transparent.

În rezultatul analizei am constatat că **14 autorități publice raionale (43,7%) nu au făcut publice prin intermediul paginii web funcțiile vacante existente în serviciul public în perioada 2016,** incluzând descrierea postului pentru funcția vacantă și cerințele de calificare față de candidații pentru funcțiile vacante. Administrațiile din 15 raioane (46,9%) nu au comunicat public numărul și numele candidaților ce au participat la concursurile de selecție pentru posturile vacante în perioada 2016, iar 16 administrații (50%) au comunicat fie parțial, fie doar prin intermediul panoului informativ. **Doar raionul Sângerei a utilizat pagina web pentru comunicarea publică a numărului și numelor tuturor candidaților ce au participat la concursurile de selecție pentru posturile vacante.**

La fel, doar Consiliul raional Sângerei a comunicat public, prin intermediul paginii web, informațiile din procesele - verbale ale comisiei de selectare a candidaților pentru funcția vacantă, incluzând evaluarea comisiei și clasamentul solicitanților. Parțial, astfel de informații au fost publicate pe web de încă patru consilii raionale.

Cele mai bune exemple privind transparența în selectarea și angajarea cadrelor în serviciul public sunt consiliile raionale din: Strășeni, Călărași, Nisporeni și Soroca, care au acumulat la acest criteriu 3,5 puncte din cinci maxim posibile.

VII. ETICA PROFESIONALĂ ȘI CONFLICTUL DE INTERESE

Serviciul în administrația publică implică un comportament etic din partea funcționarilor, angajaților, cât și aleșilor locali, conform normelor și standardelor deontologice. În acest sens, Codul de conduită reprezintă un instrument care are rolul de a preveni conflictele de interese și actele de corupție, de a consolida integritatea și de a stabili anumite standarde profesionale în serviciul public.

Deși reprezentanții a patru administrații raionale afirmă că au elaborat și publicat pe panoul informativ un Cod de etică pentru aleșii locali, nicio unitate administrativ-teritorială de nivelul II nu a publicat pe

web un astfel de Cod. Totodată, **doar Consiliul raional Orhei a publicat pe web un Cod de etică pentru funcționarii publici din administrația raională.**

Rezultatele monitorizării au arătat că **17 consilii raionale (53,1%) au publicat pe pagina web CV-ul președintelui raionului**, care include informații cu privire la studiile superioare, experiența de muncă, apartenența anterioară la societățile comerciale și organizațiile non-profit.

Declarațiile cu privire la venituri și proprietate (*actualmente declarațiile de avere și interese personale*) **ale președintelui, vicepreședinților și funcționarilor publice nu au fost publicate nici pe o pagină web a consiliilor raionale.** Este indicat ca administrațiile raionale să publice pe paginile web copia scanată a declarațiilor, depuse la Agenția Națională de Integritate (cu respectarea tuturor excepțiilor prevăzute de lege), fie indicarea linkurilor web de pe portalul www.declaratii.cni.md cu declarațiile respective.

Un mecanism de raportare a comportamentului lipsit de etică l-am identificat doar pe pagina web a raionului Telenești, unde este un număr de telefon anticorupție.

Cel mai bun exemplu este administrația raională din Ungheni, care a acumulat 2,5 puncte din șase maxim posibile **în ce privește publicarea unor informații ce se referă la etica profesională și conflictul de interese.** Aceasta este urmată de administrațiile raionale **Telenești, Sângerei, Orhei și Ialoveni**, cu două puncte acumulate.

VIII. SERVICIILE SOCIALE

Printre domeniile proprii de activitate pentru autoritățile publice raionale este administrarea unităților de asistență socială de interes raional, dezvoltarea și gestionarea serviciilor sociale comunitare pentru categoriile social-vulnerabile, monitorizarea calității serviciilor sociale. În prestarea serviciilor sociale, administrația publică raională trebuie să se bazeze pe principiul de accesibilitate, care prevede asigurarea accesului persoanelor/famiiliilor defavorizate la toate tipurile de servicii (prin informarea populației despre serviciile sociale existente, dezvoltarea serviciilor sociale noi și amplasarea lor în vecinătatea beneficiarilor), precum și adaptarea lor la necesitățile beneficiarilor.

În acest sens, notăm că **doar administrațiile raionului Ungheni și Edineț au adus la cunoștință pe pagina web informații depline privind programele de asistență socială adoptate, informații despre serviciile sociale furnizate de unitatea administrativ-teritorială și modalitatea de aplicare pentru un potențial beneficiar.** Totodată, parțial, aceste informații au fost comunicate și de alte 18 raioane (56,2%) prin intermediul paginii web sau alte modalități. Spre regret, **12 autorități publice raionale (37,5%) nu a adus la cunoștință nici o informație privind serviciile sociale existente.**

Marea majoritate a paginilor web nu conțin informații referitor la instituțiile de asistență socială înființate de unitatea administrativ-teritorială. Este vorba despre 26 de raioane (81,2%) care nu oferă astfel de informații cetățenilor.

Administrațiile din 21 raioane (65,6%) nu au adus la cunoștința publicului numărul beneficiarilor ajutorului social și ajutorului pentru perioada rece a anului și sumele achitate acestora, iar 10 administrații (31,2%) au adus parțial astfel de informații. Doar Consiliul raional Căușeni a făcut public pe web numărul beneficiarilor și chiar lista acestora.

Consiliul raional Ungheni a acumulat 3,5 puncte din patru posibile și **reprezintă cel mai bun exemplu de transparență și accesibilitate pentru populație la informațiile privind serviciile sociale** existente în unitatea administrativ-teritorială. Urmează **Consiliul raional Edineț** cu trei puncte și **Consiliul raional Căușeni** cu 2,5 puncte.

IX. INVESTIȚIILE, ÎNTREPRINDERILE MUNICIPALE ȘI PARTICIPAREA ÎN SOCIETĂȚILE COMERCIALE

Administrația publică raională beneficiază de asistență financiară și tehnică internă sau externă de la comunitatea donatorilor, sectorul privat, organizațiile nonguvernamentale, fie autoritățile publice centrale. În contextul dat, se impune asigurarea transparenței activităților și rezultatelor obținute în urma implementării proiectelor de asistență.

Analiza efectuată ne arată că **doar 11 autorități publice raionale (34,4%) publică pe web datele, în mare parte incomplete, privind programele și proiectele, inclusiv de asistență tehnică, ale căror beneficiari sau executanți sunt** autoritățile administrației publice (denumirea, scopurile și sarcinile de bază, beneficiarii și executorii principali de program, termenele și rezultatele de realizare scontate, volumul și sursele de finanțare). Cele mai bune exemple le reprezintă raioanele Dondușeni și Hâncești.

Participarea funcționarilor publici în cadrul funcțiilor de conducere și consiliilor de administrare a întreprinderilor municipale, fie întreprinderi unde unitatea administrativ-teritorială are cotă-parte este asociată, în mod inevitabil, cu anumite elemente de corupție și interese. Lipsa de transparență a administrării și conducerii acestor întreprinderi, inclusiv din perspectiva remunerării, lipsa răspunderii funcționarilor publici și a managerilor pentru gestiunea defectuoasă a operatorului economic, denotă existența unor probleme majore în guvernarea corporativă în întreprinderile unde administrația raională participă.

Nici pe una din paginile web ale consiliilor raionale nu este făcută publică lista întreprinderilor municipale și a societăților comerciale cu pachet majoritar deținute de unitatea administrativ – teritorială. La fel, nici o pagină web a administrației raionale nu conține CV-urile conducătorilor întreprinderilor municipale și a societăților comerciale cu pachet majoritar deținute de unitatea administrativ - teritorială. Totodată, nici o pagină web nu conține analizele financiare ale întreprinderilor municipale din subordinea consiliului raional, cu informații privind structura activelor, patrimoniul, veniturile, creanțele și datoriile acestor entități.

La capitolul transparența investițiilor, a întreprinderilor municipale și participarea în societățile comerciale cele mai bune exemple sunt Consiliul raional din Hâncești și Consiliul raional din Dondușeni cu două puncte din șase maxim posibile.

.....

Mai multe informații detaliate cu privire la criteriile de transparență, indicatori și întrebările adresate autorităților publice locale pot fi găsite pe portalul www.localtransparency.viitorul.org.

Concluziile evaluării criteriilor și nivelului de transparență ale autorităților administrației publice locale de nivelul al doilea din Moldova în anul 2016 sunt elaborate în cadrul inițiativei „Localități transparente, competitive și sustenabile financiar”. Aceasta este implementată de IDIS „Viitorul”, în parteneriat cu Institutul pentru Reforme Economice și Sociale din Slovacia (INEKO), cu susținerea financiară a SlovakAid și Ambasada SUA în Republica Moldova. Inițiativa are ca scop creșterea transparenței, responsabilității financiare și competitivitatea autorităților locale din Moldova.